

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Северная Осетия-Алания

Управление образования администрации г.Владикавказа

МБОУ СОШ №24 им.Бутаева К.С.

РАССМОТРЕНО

Руководитель ЦМО

Кодалаева З.В.
Протокол №1 от «31» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УВР

Алборова Э.С.
Протокол №1 от «4» 09
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Кhibизов Ф.Н.
Приказ от «5» 09 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета
«Родной (осетинский) язык»
для 11 класса среднего общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Карданова Т.Р.

Владикавказ 2023

Æмбарынгæнæн фыстаг

Ахуырадон предмет «Ирон æвзаг»-ы кусæн программæ (5 – 11 къл.) арæзт у ахæм бындураварæг документтæм гæсгæ:

- Федеральный закон от 29.12.2012 N 273-ФЗ "Об образовании в Российской Федерации» (ред. от 29.12.2017);
- Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования (в ред. Приказа Минобрнауки РФ от 31.12.2015 № 1577);
- Федеральный государственный образовательный стандарт среднего общего образования (в ред. Приказа Минобрнауки РФ от 31.12.2015 № 1578);
- Ирон æвзаджы программæ 1 – 11 кълæстæн (ныффидар æй кодта Цæгат Ирыстон – Аланийы Ахуырад æмæ наукайы министрад 2017 азы).

Цæгат Ирыстоны-Аланийы ис дыууæ падзахадон æвзаджы: ирон æмæ уырыссаг. Ирон æвзагæй адæм пайда кæнынц се 'рвылбонны царды æмæ æхсæнадон-политикон, барадон, наукон, культурон архайды, ахуырад æмæ аивадон-дзырдон сфæлдыстады. Уый у æвзагон/ныхасон æрмæг хъахъхъæныны æмæ йæ иу фæлтæрæй иннæмæ дæттыны сæйраг фæрæзтæй иу.

Ирон æвзаджы лексикон-грамматикон, стилистикон фæрæзтæ сты хъæздыг, йæ аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ – бирæ æмæ ахадгæ. Уымæ гæсгæ æвзагæн йæ бон у царды домæнтæн дзуапп дæттын, йæ размæ æвæрд хæстæ æнæкъуылымпыйæ æххæст кæнын. Йæ ахуыр кæнын ахъаз у уырыссаг æмæ æндæр æвзагтæ хуыздæр æмæ æнцондæрæй базонынæн дæр.

Ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» скъоладзаутæн зонындзинæдтæ дæтты мадæлон æвзаджы тыххæй, амоны, æвзагæй алыхуызон уавæрты куыд пайда кæнын хъæуы æмæ йæ кæцы хæйттæй, уый; скъоладзау ахуыр кæны ирон культурæйы удварнон хъæздыгдзинад æмæ литература, æмзонд у йæ адæмимæ, стæй хайджын кæны æппæт адæмты культурон-историон фæлтæрддзинадæй.

Предмет «Ирон æвзаг» ахуыр кæныны сæйраг **нысæнттæ** сты:

- 1) ирон (мадæлон) æвзагмæ æмбæлгæ ахаст хъомыл кæнын, куыд культурæйы вазыгджын фæзынд æй æмбарын кæнын;
- 2) удварнон-эстетикон хæзна кæй у, уый æмбарын кæнын;
- 3) мадæлон æвзаг ныхас кæныны æмæ ахуырадон архайды сæйраг фæрæзтæй иу, адæймаджы архайды бæлвырд къабæзты зонындзинæдтæ райсыны мадзал, æхсæнады фидаргонд этикон нормæтæ базоныны амал кæй у, уый æмбарын кæнын;

4) вазыгджындæр иумæйагахуырадон арæхстдзинаedtæ æмæ универсалон ахуырадон архæйдтытæ (архайды нысан амонь, фæтк ын æвæрын, библиографион агуыр д кæнын, алыхуызон æвзагзонынадон дзырдурæттæ æмæ æндæр æвзæрæнты хъæугæ информаци арын, уымæ дзыллон хабарæссæг фæрæзтæй æмæ Интернетæй, текстæ мидисыл кусын) базонь кæнын;

5) æвзаджы системæйы арæзты тыххæй æмæ, куыд кусы, уый тыххæй, ирон литературон æвзаджы стилистикон фæрæзтæ æмæ сæйраг нормæты тыххæй зоньндзинаedtæ райсын; æвзагон фæзындтæ уынын, иртасын, кæрæдзиуыл сæ барын, классификаци сын кæнын æмæ сын аргъ дæттыны ахуырадон æмæ æндæр арæхстдзинаedtæ рæзын кæнын;

6) дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культуæ, ныхас кæнынимæ баст архайды хуызтæй, æвзаджы фæрæзтæй алыхуызон уавæрты пайда кæнын æгъдæуттæ, ныхасы этикетæ нормæтæ базонь; активон дзырдурæт хъæздыг кæнын;

7) зоньндзинаedtæ æмæ арæхстдзинаedtæй практикон хуызы пайда кæнын ахуыр кæнын.

Ахуырадон предметы иумæйаг характеристика

Ирон æвзаг скъолайы ахуыр кæнын сæрмагонд нысæнттæ сты: скъоладзаутæм *коммуникативон, æвзагон, лингвистикон æмæ культуæзонæн* компетенцитæ рæзын кæнын.

Коммуникативон компетенци нысан кæны мадæлон æвзагæй ныхасы алыхуызон уавæрты, ныхасы темæ æмæ нысæнттæм гæсгæ пайда кæнынмæ арæхсын; дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культуæйы бындуртæ зоньн; скъоладзау цы кары ис, ахуыры алы къæпхæнты (5 – 7, 8 – 9, 10 – 11 кълæсты) йæ фæлтæрддзинад æмæ психологион миниуджытæ цавæр сты, уымæ гæсгæ ныхас кæнынмæ арæхсын.

Æвзагон компетенци у:

зоньн:

- мадæлон æвзаг куыд нысанон системæ æмæ æхсæнадон фæзынд;
- æвзагæн йæ йæ арæзт;
- æвзаг куыд рæзы æмæ дзы куыд пайдагæнæн ис;
- ирон литературон æвзаджы сæйраг нормæтæ;
- фаг дзырдурæтон æрмæг;

пайда кæнынмæ арæхсын:

- ирон литературон æвзаджы сæйраг нормæтæй;
- æвзаг æмæ ныхасы аивгæнæн мадзæлттæй;

- алыхуызон лингвистикон дзырдуеттæй.

Лингвистикон компетенцимæ хауынц скъоладзауты зонындзинæдтæ наука «Ирон æвзаг»-æй, йæ хæйттæ æмæ æвзаг наукон æгъдауæй ахуыр кæныны нысæнттæ, стæй, ирон æвзаджы фæрстытæ цы ахуыргæндтæ иртæстой, уыдоны тыххæй æрмæг зонын.

Культурæзонæн компетенци баст у, æвзаг националон культурæйы тыххæй дзыурыны формæ кæй у, уый æмбарынадимæ, адæмы æвзаг æмæ истори баст кæй сты, ирон æвзагæн националон-культурон æууæлтæ кæй ис; ирон ныхасы этикетæ нормæтæ зонинимæ.

Ахуырады сæйраг иумæйаг хæстæ æмбæлгæ хуызы æххæст кæнæн ис, æвзаг æмæ ныхас тынг хорз зонгæйæ. Коммуникативон æмæ культурæзонæн компетенцитыл фылдæр ахуыр кæнынц ныхасы рæзтыл кусгæйæ, лингвистикон компетенци та рæзы, æвзаджы системæ ахуыр кæнгæйæ.

Ирон æвзаджы программæйы æнгом баст сты йæ дыууæ структурон хайы: «Æвзаджы системæ» æмæ «Ныхасы рæзт» - ныхасы культурæ рæзы, æвзаджы системæ, йе 'гъдауттæ ахуыр кæнгæйæ; æвзаджы системæ та æмбæрстгонд цæуы ирон ныхасы хуызæгт ы (алыхуызон текстты) бындурыл.

Амынд нысæнттæ къухы бафтыны тыххæй æххæст кæнын хъæуы ахæм **хæстæ**:

– скъоладзаутæн базонын кæнын, æвзагыл æхсæнады царды цы хæстæ æвæрд ис, цавæр бынат ахсы ирон адæмы царды, цæмæй хъæздыг у, цавæр сты йæ аивгæнæн мадзæлттæ; бæлвырд зонындзинæдтæ раттын ирон литературон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфоэпи, орфографи, лексикæ, морфемикæ, дзырдарæзт, морфологи, синтаксис, пунктуаци æмæ стилистикæйæ, стæй, райст зонындзинæдтæй практикон архайды куыд пайдагæнæн ис, уый тыххæй;

– скъоладзауты ныхас рæзын кæнын: хъæздыг сын кæнын сæ активон æмæ пассивон дзырдут, раст аразын сæ ныхасы грамматикон сконд; архайын, цæмæй базоний литературон æвзаджы нормæтæ, зоной æмæ арæхсой алыхуызон коммуникативон уавæрты дзургæ æмæ фысгæ ныхасæй раст æмæ уæгъдибарæй пайда кæнын;

– амонын æмæ хуыздæр кæнын орфографион æмæ пунктуацион арæхстдзинæдтæ æмæ фæлтæрддзинæдтæ;

– хи ныхасы арæзтмæ хъус дарын;

– ахуырадон æмæ наукон литературæимæ кусын, алыхуызон дзырдуеттæй æмæ æндæр æххуысгæнæг литературæйæ, уыимæ дзыллон хабархæссæг фæрæзтæ æмæ Интернетæй хъæугæ æрмæг исын.

**Ирон æвзаджы программæ базоныны удгоймагон, метапредметон, предметон
фæстиуджытæ**

Удгоймагон фæстиуджытæ:

1) ирон æвзаг ирон адæмы сæйраг национ-культурон хæзнатæй иу кæй у, уый æмбарын; мадæлон æвзаджы ахсджиаг бынат адæймаджы интеллектуалон, сфæлдыстадон æмæ удварнон рæзты уынын;

2) ирон æвзаг эстетикон хæзна кæй у, уый æмбарын; мадæлон æвзагæн аргъ кæнын зонын, сæрыстыр дзы уæвын; ирон æвзаджы сыгъдæгдзинад куыд националон культурайы фæзынд æмбарын æмæ йæ хъахъхъæныныл архайын; хи ныхасы культура бæрзонд кæнынмæ тырнын;

3) дзырдуг хъæздыг кæнын грамматикон фæрæзтæ зонын, хъуыдытæ æмæ æнкъарæнтæ рас тæмæ уæгъдибарæй æвдисынмæ арæхсын; хи ныхасæн раст аргъ кæнын.

Метапредметон фæстиуджытæ (скъоладзаутæ сæйраг иумæйаг программæ куыд базонынц, уый æвдисæнтæ):

1) ныхасон архайды æппæт хуызтæ зонын:

хъусын æмæ кæсын:

– текстты темæ æмæ йæ сæйраг хъуыды, стиль бæрæг кæнын;

– кæсыны алы хуызтæ зонын (агурын, æркæсын, зонгæ кæнын) æмæ сæ алыхуызон стилистæ æмæ жанрты текстты пайда кæнын;

– текстты хъæугæ хъусынгæнинаг агурын;

– цалдæр текстæн сæ хуыз æмæ сæ мидис абарын;

– алыхуызон фæрæзтæй (уыимæ дзыллон хабархæссæг фæрæзтæй, компакт-дисктæй, Интернеты фæрæзтæй) хъæугæ æрмæг исынмæ арæхсын;

– дзырдугтты алы хуызтæй, æххуысгæнæг литературæйæ (уыимæ электронон хæсджытыл дæр) уæгъдибарæй пайда кæнын;

– бæлвырд темæйæ æрмæг æмбырд кæнын æмæ йæ систематизаци кæнын зонын; хи хъаруйæ хъусынгæнинаг агурын; кæсгæ æмæ хъусгæйæ цы æрмæг базыдтой, уый ивын, æвæрын æмæ хъусын кæнын;

– ныхасон зæгъдтытæ сæ мидисмæ гæсгæ æрæмных кæнын æмæ абарынмæ арæхсын, сæ стилистикон хицæндзинæдтæ æмæ æвзагон фæрæзты æвзарын;

– ныхасы хуыз иртасын æмæ ивын зонын;

– текстмæ байхъуысын кæнæ йæ бакæсыны фæстæ йæ цыбырæй рафæлгъауынмæ арæхсын (пълан, хи ныхæстæй дзурын, конспект, аннотаци);

– текстты сæйраг æмæ фæрссаг хъусынгæнинаг иртасын; текстты темæ æмæ идейæ бæрæг кæнын;

– текстмæ байхъуысыны кæнæ йæ бакæсыны фæстæ йæ бындурыл ныхас аразын, диалогты архайын, хи фиппаинæгтæ дзургæйæ æмæ æнкъарæнтæ æвдисгæйæ;

– нывтæм гæсгæ диалогтæ хъуыды кæнын;
– диалоджы архайынмæ æмæ йæ аразынмæ арæхсын;
– текстæн лексикон-грамматикон æмæ стилистикон раиртæст кæнын;
– алы хуызты фысгæ æмæ дзургæ тексттæ, ныхасы стильтæ æмæ жанртæ аразынмæ арæхстдзинад æвдисын, кæрæдзиимæ ныхас кæныны уавæр, йæ нысан æмæ адресат хынцгæйæ;

– хи хъуыдытæ дзургæ æмæ фысгæ формайы раст, уæгъдибарæй дзурынмæ арæхстдзинад æвдисын, текст аразыны норматæ æххæст кæнын (логикондзинад, ныхасы хæйтты кæрæдзи фæдыл раст æвæрд, сæ бастдзинад, темæйæн дзуапп дæттын), æцæгдзинады хабæрттæ æмæ фæзындтæм раст ахаст æвдисын;

– монолоджы алы хуызтæ (таураегъ, æрфыст, тæрхæттæ; монолоджы алы хуызты бастдзинæдтæ) æмæ диалоджы (этикетон, диалог-бафарст, диалог-разæнгард кæнын, диалог-дзурджыты цæстæнгасты æвдыст æ. æнд.) зонын;

– дзургæйæ нырыккон ирон æвзаджы сæйраг орфоэпион, лексикон, грамматикон, стилистикон норматæ æххæст кæнын; фысгæ ныхасы орфографи æмæ пунктуацийы сæйраг æгъдæуттæ æххæст кæнын;

– этикеты норматæ æххæстгæнгæйæ ныхасы архайынмæ арæхсын;

– ныхас кæнгæйæ, цæсгоммы, къухы змæлдтытæй хъæугæ хуызы пайда кæнын;

– хи ныхасы мидисæн, æвзагон арæзтæн аргъ дæттын; грамматикон æмæ ныхасон радыдытытæ арын æмæ сæ раст кæнын; хи тексттæ хуыздæр кæнын æмæ редакци кæнын;

– чысыл хъусынгæнинæгтæ, реферар, доклад кæнынмæ арæхсын; быцæу ныхасы архайын, актуалон темæтыл дзурынмæ арæхсын;

2) райст зонындзинæдтæй, арæхстдзинæдтæй, фæлтæрддзинадæй æрвылбоны царды уавæрты пайда кæнын; ирон æвзагыл цы предметтæ ахуыр кæнынц æмæ цы æндæр уавæрты бахъæуы, уым мадæлон æвзагæй пайда кæнын;

3) алыварс адæмимæ ныхас кæнын зонын, иумæйаг хæстæ æххæст кæнын, быцæу ныхасы архайын, актуалон темæты фæдыл дзурын; этикетон ныхасы нормæты националон-культурон норматæ зонын æмæ сæ пайда кæнын формалон æмæ æнæформалон уавæрты.

Предметон фæстиуджытæ:

1) зонын æвзаджы сæйраг функцитæ, ирон æвзаг куыд ирон адæмы националон æмæ паддзахадон æвзаг, адæмы æвзаг æмæ культурæйы бастдзинад, мадæлон æвзаджы бынат адæймаг æмæ æхсæнады царды;

2) æмбарын мадæлон æвзаджы бынат ирон гуманитарон наукæты æмæ ахуырады;

3) базонын мадæлон æвзаджы наукон зонындзинæдты бындуртæ; йæ æмвæзтæ æмæ иуæгты бастдзинады æмбарынад райсын;

4) базонын лингвистикайы бындурон æмбарынадтæ: лингвистика æмæ йæ сæйраг хæйттæ; æвзаг æмæ ныхас, ныхас кæнын, дзургæ æмæ фысгæ ныхас; монолог, диалог æмæ сæ хуызтæ; ныхас кæныны уавæр; дзургæ ныхас, наукон, публицистикон, официалон-хъуыддагон стилистæ, аивадон литературæйы æвзаг; наукон, публицистикон, официалон-хъуыддагон стилисты æмæ дзургæ ныхасы жанртæ; ныхасы функционалон-хъуыдыйон хуызтæ (таурæгъ, æрфыст, тæрхæттæ); текст, тексты хуызтæ; æвзаджы сæйраг иуæгтæ, сæ бæрæггæнæнтæ æмæ хицæндзинæдтæ ныхасы;

5) зонын ирон æвзаджы лексика æмæ фразеологийы сæйраг стилистикон фæрæзтæ, ирон литературон æвзаджы сæйраг нормæтæ (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион), зонын этикетон ныхасы нормæтæ æмæ сæ хи ныхасы пайда кæнын дзургæ æмæ фысгæ зæгъдтыты;

6) дзырдæн алыхуызон раиртæст кæнын (фонетикон, морфемон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион), синтаксисон раиртæст дзырдбаст æмæ хъуыдыйадæн; текстæн дæттын бирæаспектон раиртæст йæ сæйраг æууæлтæ æмæ арæзтмæ гæсгæ, æвзаджы бæлвырд функционалон хуызтæм ахастмæ, сæ 'взагон арæзты хицæндзинæдтæ æмæ æвзаджы аивгæнæн фæрæзтæй пайдакæнынадмæ гæсгæ;

7) лексикон æмæ грамматикон синонимийы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæ æмбарын æмæ сæ хи ныхасы пайда кæнын;

8) мадæлон æвзаджы эстетикон функци æмбарын, арæхстдзинад ныхасы эстетикон фæрсæн аргъ кæнынмæ, аивадон литературæйы тексттæн раиртæст дæтгæйæ.

Скъолайы сæйрагдæр ахуыр кæнынц ирон литературон æвзаг, уымæ гæсгæ æвзагæн куыд предметæн æппæты æнгомдæр бастдзинæдтæ ирон ис ирон литературæимæ. Æвзагон æрмæг арæхдæр ист цæуы ирон аивадон уацмыстæй; уымæ, скъолайы литературæйы программæйы цы тексттæ амынд ис, уыдонæй дæр. Сæ 'рмæгæй пайдагæнгæйæ, æвзæрст цæуынц дзырдты лексикон, грамматикон æмæ стилистикон миниуджытæ, орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæ ахуыргонд цæуынц, хъуыдыйæдтæ æмæ тексты хæйтты бастдзинæдтæ. Æвзаг æмæ литературæйы бастдзинад вазыгджын у ныхасы рæзтыл кусгæйæ дæр.

Ныхасы рæзтыл кусыны темæтæ уæрст цæуынц грамматикон æрмæгыл, æмæ сын уымæ гæсгæ программæйы хицæнæй сахæттæ амынд нæй – ныхасы рæзтыл куыст цæуы алы урочы дæр. Культурæзонæн æмæ коммуникативон компетенцитæ рæзын кæныны тыххæй программæ пайда кæны ирон аив литературæйы, адæмон сфæлдыстады, публицистикон, наукон æмæ официалон-хъуыддагон тексттæй æмæ сæ скъуыддзæгтæй.

Уымæй уæлдай ма программæмæ гæсгæ арæст ахуыргæнæн чингуыты ис ахуырадон тексттæ – чингуыты авторты фыст тексттæ (тематикон пъланты бæрæггонд счты сæрмагонд нысанæй - *). Ацы программæйы сæрмагонд миниуæг у уый дæр, æмæ алы æвзагон темæ дæр æмбæрстгонд кæнæ фæлхатгонд цауы юæлвырд ныхасон æрмæджы – тесты – бындурыл.

Изложенитæ æмæ нывæцæнты темæтæ æвзаргæйæ, архайын хъæуы, цæмæй уыцы куыстытæ æххуыс уой скъоладзауты фæллойдон, идейон æмæ этикон хъомыладæн.

Архайын хъæуы, цæмæй скъоладзаутæ ирон æвзаджы фæрцы фаг информаци исой æхсæнадон царды æппæт къабæзтæй æмæ иронау дзурын æмæ фыссын зоной сæхи æхсæнадон куысты фæлтæрддзинады, бинонты царды, райгуырæн хъæу, горæты тыххæй, æндæр адæмтæ æмæ бæстæты царды тыххæй.

Уроктæй уæлдай ма кæнын хъæуы консультацитæ, семинартæ, грамматикон хъæзтытæ, олимпиадæтæ æмæ æндæр куысты хуызтæ.

Курс «Ирон æвзаджы» бынат ахуырадон пъланы

Ахуырадон пъланмæ гæсгæ 5 къласæй 9 къласы онг къуыри сахæтты ирон (мадæлон) æвзагæй ис 1,5 урочы, ома: 5 къласы – 51 сах., 6 къласы – 51 сах., 7 къласы – 51 сах., 8 къласы – 51 сах., 9 къласы – 51 сах.. 10 æмæ 11 кълæсты ирон æвзаг ахуыр кæнынц къуыри 1 сахат: 10 къласы – 34 сах., 11 къласы 33 сах.

Курсы мидис

Коммуникативон компетенци æвзæрынгæнæг мидис

1.Ныхас

Ныхасы æмбарынад. Ныхасы ситуаци. Дзургæ æмæ фысгæ нихас. Диалогон æмæ монологон нихас.

Ныхасы архайды хуызтæ: кæсын, хъусын, дзурын, фыссын. Ныхасы арæст: экспозици, бабаст, архайды цыд, кульминаци, райхæлд, кæрон.

Ныхасы функционалон-мидисон хуызтæ: таурæгъ, æрфыст, тæрхæттæ. Этикетон нихас, йæ арæст æмæ хæстæ. Этикетон формулæтæ официалон æмæ æнæофициалон уавæрты: арфæ кæнын, салам дæттын, зонгæ кæнын, хабæрттæй æмæ æнæниздзинадæй фæрсын, курдиаты, хатыр курыны æмæ рæвдауæн нихæстæ; хистæримæ, ныййарджытимæ, сывæллæттимæ нихас.

2.Текст

Тексты æмбарынад, йæ сæйраг ми ниуджытæ. Тексты темæ, сæйраг хъуыды, микротемæ. Тексты структура. Тексты хæйтты æмæ хъуыдыйæдты бастдинады мадзæлттæ æмæ хуызтæ.

Абзац куыд тексты композицион-стилистикон дихкæнынады фæрæз.

Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн (ВСÆ); йæ арæзт æмæ семантикæ. Хъуыдыйæдтæ бæттыны лексикон-грамматикон фæрæзтæ вазыгджын синтаксисон æнæхъæны. Параллелон æмæ цæгон бастдинадтæ ВСÆ.

Тексты пълан æмæ тезистæ куыд йæ информацийон рацарæзты хуыз.

3. Æвзаджы функционалон хуызтæ

Æвзаджы функционалон хуызтæ: дзургæ ныхас; функционалон стильтæ: официалон-хъуыддагон, наукон, публицистикон; аивадон литературæйы æвзаг.Сæ лексикон, морфологион, синтаксисон миниуджытæ. Стыльты сæйраг жанртæ.

Литературон æвзаг. Литературон æвзаджы нормæтæ. Нормæйы кодификаци.

Æвзаджы аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ. Троптæ: эпитет, абарст, метафорæ, олицетворени, перифразæ, аллегории. Стилистикон фигурæтæ: антитезæ, параллелизм, градаци

Æвзагон æмæ лингвистикон (æвзагзонынадон) компетенци æвзæрынгæнæг мидис

4.Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинадтæ

Ирон æвзаг – ирон адæмы национ æвзаг, РЦИ-Аланийы дыууæ паддзахадон æвзагæй иу; Республикæ Хуссар Ирыстоны паддзахадон æвзаг. Æвзаджы ахадзындзинад æхсæнадон царды. Æвзаджы рæзты бастдинад æхсæнады рæзтимæ.

Иумæйаг æмбарынад æвзæгты хæстæгдынады тыххæй. Ирон æвзаджы бынат иннæ æвзæгты 'хсæн. Ирон æвзаджы диалекттæ æмæ ныхасыздæхтытæ. Литературон æвзаг, диалект, ныхасыздæхт. Ирон æвзаджы рæзт.

Ирон æвзаджы сæйраг аивгæнæн мадзæлттæ.

Ирон æвзагзонынады историйæ. Ирон æвзагзонынады зынгæ ахуыргæндтæ.

5.Фонетикæ æмæ орфоэпи

Фонетикæ куыд æвзагзонынады хай. Хъæлæсонты системæ. Тыхджын æмæ лæмæгъ хъæлæсонтæ ирон æмæ дыгурон æвзæгты. Хъæлæсонты ивд ныхасы. Æмхъæлæсонты

системæ. Раулæфтон æмæ æнæраулæфтон æвиппайдон æзылангон æмхæлæсон мыртæ (к, п, т, ц, ч). Раулæфт бæрæггæнæг дамгъæ гъ (нагъ, гъе). Уæнг. Цавд. Акцентуалон къордтæ.

Орфоэпийы тыххæй æмбарынад. Ирон литературон æвзаджы орфоэпион нормæ. Æмхæлæсон мыртæ ðз, ц, з, с-йы растдзурынад ирон литературон æмæ дыгурон литературон æвзæгты. Уырыссаг æмхæлæсонтæ æмæ хæлæсонты растдзурынад æрбайсгæ дзырдты.

Æмхæлæсон æмæ хæлæсон мырты ивддзинæдтæ.

Фонетикон æвзæрст.

6.Графикаæ

Графикаæ куыд æвзагзонынады хай. Мыртæ æмæ дамгъæты бастдзинад. Дыууæ нысанæй амынд мыртæ.

7. Морфемикæ æмæ дзырдарæст

Морфемикæ куыд æвзагзонынады хай. Морфемæ куыд дзырды тæккæ къаддæр нысаниуæгджын хай. Морфемæты хуызтæ Дзырдарæст æмæ формæаразæг морфемæтæ. Разæфтуан, фæсæфтуан куыд дзырдарæст морфемæтæ. Уидаг. Æмуидагон дзырдтæ. Мырты ивынад уидаджы. Дзырдтæ аразыны хуызтæ. Бирæнысаниуæгон æмæ омонимон морфемæтæ. Ахадгæ, æнæахадгæ æмæ чысылахадгæ дзырдарæст фæрæстæ. Предметы æнæхæст кæнæ лæмæгъгонд æууæл чи нысан кæны, миногонтæ ахæм фæсæфтуантæ. Морфемæты стилистикон æууæлтæ. Бындур æмæ кæрон. Афтид кæрон. Уидаг, разæфтуан, фæсæфтуан æмæ кæроны хæстæ дзырды мидæг. Дзырдты морфемон æвзæрст.

8. Лексикологи æмæ фразеологи

Лексикологи куыд æвзагзонынады хай. Дзырд – лексикайы иуæг. Дзырды лексикон нысаниуæг. Иунысаниуæгон дзырдтæ. Дзырдты бирæнысаниуæгад. Дзырды комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуæг. Дзырдты тематикон къордтæ. Æмбарынгæнæн дзырдуат.

Синонимтæ. Антонимтæ. Омонимтæ.

Ирон æвзаджы лексикаæ йæ равзæрдмæ гæсгæ. Æппæтадæмон дзырдтæ. Бындурон ирон дзырдтæ. Æндæр æвзæгтæй æрбайсгæ дзырдтæ. Ирон æвзаджы историон-этимологион дзырдуат.

Ирон æвзаджы лексикаæ йæ пайдакæнынадмæ гæсгæ. Активон æмæ пассивон лексикаæ. Диалектизмтæ. Профессионализмтæ. Архаизмтæ. Историзмтæ. Неологизмтæ.

Дзырды лексикон æвзæрст.

Фразеологи куыд æвзагзонынады хай. Фразеологион дзырdbæстытæ. Уæгъдибар æмæ æнæуæгъдибар (æнгом æмæ æнæдихгæнгæ) дзырdbæстытæ. Фразеологион синонимтæ, антонимтæ æмæ омонимтæ.

Фразеологион дзырдуат.

9. Мофрологи

Морфологи куыд грамматикайы хай. Ныхасы хæйттæ куыд дзырдты лексикон-грамматикон хуызтæ. Ныхасы хæйтты системæ ирон æвзаджы. Сæрмагонд ныхасы хæйттæ. Номдары, миногоны, нымæцонны, номивæджы, мивдисæджы, фæрсдзырды иумæйаг грамматикон нысаниуæг, морфологион æмæ синтаксисон миниуджытæ. Миногми æмæ фæрссагми куыд мивдисæджы номон формæтæ. Ныхасы хæйтты хицæндзинæдтæ дыгурон литературон æвзаджы.

Æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ, сæ хуызтæ нысаниуæгмæ гæсгæ, арæзтмæ гæсгæ, синтаксисон фунцитæм гæсгæ.

Æвасхъæртæ æмæ мырфæзмæн дзырдтæ.

Алыхуызон ныхасы хæйтты омоними. Ныхасы хæйтты субстантиваци.

11. Синтаксис

Синтаксис куыд грамматикайы хай. Дзырdbаст æмæ хъуыдыйад куыд синтаксисы иуæгтæ.

Дзырdbаст. Дзырdbæстыты хуызтæ. Сæйраг æмæ дæлбар дзырдтæ дзырdbасты мидæг. Синтаксисон бастдзинады хуызтæ дзырdbасты мидæг. Дзырdbасты хæйтты æхсæн ахастытæ.

Хъуыдыйæдты хуызтæ загъды нысанмæ æмæ эмоционалон ахуырстмæ гæсгæ. Хъуыдыйады грамматикон бындур. Хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ, сæ загъыны хуызтæ. Загъинаджы хуызтæ.

Хуымæтæг хъуыдыйæдты структурон хуызтæ: дывæрсыг æмæ иувæрсыг, цыбыр æмæ даргъ, вазыгджынгонд æмæ æнæвазыгджынгонд, æххæст æмæ æнæххæст.

Иувæрсыг хъуыдыйæдты хуызтæ. Мивдисæгонд æмæ номон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ.

Вазыгджынгонд хъуыдыйæдтæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ, иртæстгонд уæнгтæ, сидæн, бавæргæ æмæ бахæсгæ арæзтытæ.

Вазыгджын хъуыдыйæдты классификаци. Вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн синтаксисон ахастытæ æвдисыны мадзæлттæ. Бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйæдтæ:

бабæтгæвазыгджын, домгæвазыгджын. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдтæ.

Искæй ныхас зæгъыны мадзæлттæ. Комкоммæ æмæ фæрссаг ныхас.

12. Растфыссынад æмæ пунктуаци

Орфографи куыд раст фыссыны æгъдæутты системæ. Орфограммæйы æмбарынад.

Хъæлæсонтæ æмæ æмхъæлæсонты растфыссынад морфемæты мидæг. Хъæлæсонтæ æмæ æмхъæлæсонты растфыссынад морфемæты æхсæн.

Дзырдтæ иумæ, дефисимæ æмæ хицæнтæй фыссыны æгъдæуттæ. Цыбыргонд дзырты растфыссынад. Стыр æмæ чысыл дамгъæйæ фыссыны æгъдæуттæ. Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæссын. Орфографион дзырдуат.

Орфографион æвзæрст.

Пунктуацийы æмбарынад. Æрхæцæн нысæнттæ æмæ сæ функцитæ. Иугай æмæ къайджын æрхæцæн нысæнттæ.

Æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйады кæрон.

Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг æнæвазыгджынгогд хъуыдыйады.

Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг вазыгджынгонд хъуыдыйады.

Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйады: бабæтгæвазыгджын, домгæвазыгджын, æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.

Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйады бастдзинады цалдæр хуызимæ.

Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ ныхасы, цитатæимæ ныхасы, диалоджы.

Æрхæцæн нысæнтты фембæлд.

Социокультурон компетенци æвзæрынгæнæг мидис

Æхсæнад æмæ цардыуаг. Бинонты цардыуаг. Ирон æгъдæуттæ. Хистæр æмæ кæстæры, уазæг æмæ фысымы 'хсæн ахастытæ, хи дарыны уаг. Улæфты рæстæг. Ды æмæ де 'мбæлттæ. Ирон бæрæгбонтæ. Удварны хæзнатæ. Райгуырæн бæстæ. Адæймаг æмæ æхсæнадон цард. Разамынд дæттыны сусæгдзинæдтæ. Æфсæддон намыс. Æндæр бæстæты цард. Ирыстоны рагон историйы цаутæ. Ирыстоны баиу Уæрæсеимæ. Ирыстоны паддзахадон арæзт æмæ нысæнттæ. Республикайы социалон-экономикон уавæр. Фæсивæды проблемæтæ нæ рæстæджы.

Æрдз. Нæ алыварс дуне. Адæймаг æмæ æрдз. Афæдзы афонтæ. Космосон тыгъдад. Æрдзы фæзындтæ. Æрдз æмæ адæймаг. Зайæгойты дуне. Ирыстоны хæхтæ æмæ цæугæдæттæ. Уæрæсе, Кавказ æмæ æндæр бæстæты æрдзы хъæздыгдзинæдтæ. Мæргътæ

æмæ цæрæгойты цард. Ирыстоны кæмттæ. Ирыстоны æрдзы хъæздыгдзинадтæ. Зæххы къори. Адæймаг æмæ космос. Галактикаейы арæзт.

Ахуырад æмæ фæллой. Ахуыры фыццаг бон. Каникултæ алы рæтты æмæ бæстæты. Ахуыргæнаен чиныг. Боны фæтк. Скъолайы чиныгдон. Скъолайы бæрæгбонтæ. Ахуыргæнаг æмæ скъоладзаутæ. Зындгонд ахуыргæндтæ. Наукæ æмæ ахуырад. Фæллойы ахадындынад адæ ймаджы царды. Алыхуызон дæсныдæттæ. Скъоладзауты æхсæнадон куыст. Ирон литературон æвзаджы равзæрд. Хосгæнаен кæрдæджытæ. Иуæй-иу куыстуæттæ. Ахуырад Уæрæсейы æмæ æндæр бæстæты. Антиконтæ æмæ астæуккаг æнусты ахуыргæндтæ Зæххы тыххæй. Антиконтæ ахуыргæндтæ космосы тыххæй. Цыбыр зонинагтæ зындгонд ахуыргæндты тыххæй. Дунейы адæмты æвзæгтæ. Ирон æвзагзонынады историйæ.

Культурæ. Æвзаг æмæ культурæ. Мадалон æвзаг. Уырыссаг æвзаг. Ирон æмæ дунейы адæмты культурæ. Ныхасы этикет. Ирон адæмы дзургæ сфæлдыстады уацмыстæ. Ирыстоны цытджын лæгтæ. Уæрæсейы хъæбатыртæ. Адæймаджы удварны миниуджытæ. Къостайы цард æмæ сфæлдыстад. Царциаты диссæгтæ. Ирыстоны рагон цардæй. Адæмон-поэтиконтæ сфæлдыстад. Нарты кадджытæ – ирон адæймаджы удварны кодекс. Фыдыбæстæйы Стыр хæсты æфсæддон разамонджытæ æмæ хуымæтæг салдæттæ. Фыдыбæстæйы Стыр хæсты цыртдзæвæнтæ Ирыстоны. Ирон адæмы æгъдæуттæ. Курдиат æмæ аивады тых. Ирыстоны историонтæ цыртдзæвæнтæ. Мадалон æвзаг. Спорт æмæ Олимпæг хъæзтытæ. Зындгонд ирыстойнаг спортсментæ. Спорт æмæ физкультурæйы ахадындынад царды.

Ныхасы культурæ. Ирон национ культурæ: нывкæнынад, музыкалон аивад, киноаивад. Ирыстоны намысы лæгтæ. Дунейы адæмты музыкалон культурæ. Нырыккон музыкаейы стильтæ. Зындгонд музыканттæ æмæ музыкалон къордтæ.

Тематиконтæ пълан 11 къл. (къуыри 1 сах., æдæппæтæй 33 сах., уыдонæй 3 сах. – контролон куыстытæ)

Урочы номыр	Темæ	Урочы мидис	Скъоладзаутæ
8-9 кълæсты синтаксисæй рацыд æрмæг фæлхат кæнын (12)			
1.	Дзырдбаст	Дзырдбасты æмбарынад. Дзырд, дзырдбаст æмæ хъуыдыйад – иумæйаг миниуджытæ æмæ хицæндзинадтæ. Дзырдбастыты хуызтæ сæ арæзтмæ гæсгæ æмæ сæйраг дзырды морфологионтæ арæзтмæ гæсгæ. Дзырдбасты хæйтты æхсæн ахастытæ. Дзырдбасты анализы схемæ.	Дзырдбасты тыххæй. Дзырдбасты тыххæй. Дзырдбаст, дзырд æмæ бæрæг кæнын. Тексты алыхуызон дзырды рафыссын. Дзырдбаст дзырдимæ хатдзæгтæ кæнын. Схемæмæ гæсгæ дзырдбасты

		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Ирон æвзаг. Скъуыддзаг Хаджеты Т. Æмдзæвгæ «Ме ‘взаг»-æй. Цыбыр текст академик А.М. Шегрены тыххæй*.</p>	<p>Æмдзæвгæйы мидис дзурын. Раст хъуыды бæрæг кæнын. Генеологион бæлас дзурын, йæ бынат бæ кæнын. Ирон дзырдты дыгу зæрдыл дарын.</p>
2.	Дывæрсыг хъуыдыйад	<p>Дывæрсыг хъуыдыйады æмбарынад. Дывæрсыг хъуыдыйады хуызтæ: цыбыр, даргъгонд. Хуымæтæг хъуыдыйæдты хуызтæ загъды нысанмæ гæсгæ. Хъæрон æмæ æнæхъæрон хъуыдыйæдтæ. Сæйрат загъыны фæрæзтæ. Загъинаджы хуызтæ. Комкоммæ æмæ фæрссаг æххæстгæнæнтæ. Æрхæцæн нысæнттæ дывæрсыг хъуыдыйады.</p>	<p>Агурын тексты дывæрсыг миниуджытимæ. Дывæрсыг хъуыдыйады кæнын. Æрхæцæн нысæнттæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйæдтæ дард хъуыдыйады тыххæй. Дывæрсыг хъуыдыйады таурæгъон, фарстон структурæйæн анализ æрцæуын. Хъуыдыйады хуызтæ. Загъинаджы хуызтæ. Æххæстгæнæны тыххæй. Абарын цыбыр ном хъуыдыйады ирон агурын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Æмхæлæсонты къордты растфыссынад: орфограммæ æмхæлæсонты ассимиляци</p>	<p>Ивгъуыд афоны мидис кæнын. Дзырдтæн фонетикæ бамбарын кæнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Ирон æвзаг. Цыбыр текст академик Вс.Ф. Миллеры тыххæй*. Текст «Ирон æвзаг» - проф. Тахъазты Х. наукон уацæй скъуыддзаг.</p>	<p>Текст бакæсын æмæ текст стили бæрæг кæнын. Тексты иу хай æндах кæнын. Амынд дзырдтæ сип дзырдты дыгу зæрдыл бадарын. Фæрстыты хуызы тыххæй. Пъланмæ гæсгæ тексты конспекты мидис æмæ йæ æвзарын. Тексты конспект фонетикæ.</p>
3.	Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ	<p>Иувæрсыг хъуыдыйæдты æмбарынад. Сæ мидисон æмæ структурон миниуджытæ. Иувæрсыг, дывæрсыг æмæ æнæххæст хъуыдыйæдты абарст. Мивдисæгон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Бæлвырдцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ.</p>	<p>Иувæрсыг æмæ дывæрсыг æмæ æнæххæст хъуыдыйæдты мидисон. Радзурын иувæрсыг хъуыдыйæдты мидисон. Лæвæрд фразæтæй иувæрсыг кæнгæйæ, раиртæст хъуыдыйæдты тыххæй. Тексты иувæрсыг хъуыдыйæдты бæрæг кæнын.</p>

		<p>Æбæлвырдцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Иумæйагцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ.</p>	<p>Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ æмæ йын анализ кæсын. Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ æрцытты ивддзинæдтæ æрцытты.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисджыты растфыссынад.</p>	<p>Мивдисджытæ хъуыдыйæдтæ. Мивдисджыты растфыссынад.</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Ирыстоны паддзахадон арæст. Цыбыр текст Ирыстоны тырыса æмæ гербы тыххæй*. Диалог Ирыстоны паддзахадон нысæнтты тыххæй*. Джыккайтты Ш. æмдзæвгæ «Лидзæгæн»</p>	<p>Ирыстоны тырыса æмæ гербы информаци дзы агуырд. Тексты мидисыл нысæнтты. Ирыстоны паддзахадон гæсгæ кæсын. Диалогон нихасы мидисыл. Æмдзæвгæ бакæсын. Æмдзæвгæйы темæ. Ирон дзырдты дыгуырд зæрдыл дарын.</p>
4.	Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ	<p>Æнæцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Номхуындон иувæрсыг хъуыдыйæдтæ.</p>	<p>Иувæрсыг номхуындон структурон хицæндæттæ. Тексты иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Иувæрсыг номхуындон пайда кæнын (пълагæ). Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Æмдзæвгæйы иувæрсыг æмæ сын сæ мидисыл. Иувæрсыг хъуыдыйæдтæ миниуджытæ бæрæгдæттæ.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Æмхъæлæсонты къордты растфыссынад. Дзырдарæзтон æвзæрст. Ныхасы хæйтты морфологион миниуджытæ æмæ синтаксисон функцитæ.</p>	<p>Текстæй скъуыддзæттæ. Цухгонд дамгъæтимæ. Дзырдтæ сæ кондмæ. Дзырдарæзтон схемæ.</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Ирыстоны паддзахадон арæст. Текст «Ирыстоны паддзахадон арæст»* Цомайты Р. Æмдзæвгæ «Мæ Ирыстон» Хъодзаты Æ. Æмдзæвгæ «Чысыл урс къæбыс»</p>	<p>Текст бакæсын, сæйраг. Алы абзацы дæр сæйраг. Фæрстытæн дзуапп. Ирыстоны паддзахадон. Тексты мидис дзырд. Тексты конспект кæсын. Конспекты хуызты. Конспекты хуызты.</p>
5.	Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ	<p>Æмхуызон уæнгты æмбарынад. Æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтæ. Цыбыр æмæ даргъгонд æмхуызон уæнгтæ. Бæттæгтæ æмхуызон уæнгтимæ. Æрхæцæн нысæнттæ æмхуызон уæнгтимæ. Иугæнæг дзырдтæ, сæ бынат хъуыдыйады æмæ æрхæцæн нысæнттæ иугæнæг дзырдтимæ.</p>	<p>Æмхуызон уæнгты æмбарынад. Æмхуызон уæнгты æмæ кæсын æмæ сæ, кæрæдтæ текст аразын. Раиртæсты тезистæ. Раиртæсты пунктты. Тексты хъуыдыйæдтæ растфыссын. Æмхуызон уæнгтимæ æмæ сæ æмæ. Æмхуызон уæнгтæй.</p>

		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Ныхасы хæйтты морфологион миниуджытæ æмæ синтаксисон функцитæ хъуыдыйады синтаксисон анализ.</p>	<p>Æмхуызон уæнгтæ бæрæг кæнын. Ныхасы хæйтты гра</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Ирыстоны индустри Публицистикон текст «Социалон-экономикон райрæзтæн» (газет «Рæстдзинад»-æй) Публицистикон текст «Зæрæмæджы ГЭС: куыстытæ фæрæвдздæр сты» (газет «Рæстдзинад»-æй)</p>	<p>Тексты стиль бæрæг Публицистикон сти Хицæн абзацтæй æх фæдыл раст æвæргæ Тексты мидисмæ фæ Фæрстытæм гæсгæ</p>
6.	Хъуыдыйады иртæстгонд уæнгтæ	<p>Иртæстгонд уæнгты æмбарынад. Уæнгтæ иртасыны уавæртæ. Миногмион здæхт. Æрхæцæн нысæнттæ миногмион здæхтимæ. Миногонтæй загъд иртæстгонд уæнгтæ. Æмхасæн. Фæрссагмион здæхтытæ. Абарстон здæхтытæ. Бæлвырдгæнæг уæнгтæ.</p>	<p>Иртæстгонд уæнгты мидис æвзарын. Тексты иртæстгонд кæнын. Тексты иу хайæн ан кæнын. Иртæстгонд уæнгты æвæрын. Иртæстгонд уæнгты æмбарын кæнын. Фæрстытæм гæсгæ</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Хауæнты кæрæтты растфыссынад. Æмхæлæсонты кæрæтты растфыссынад. Æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтæ. Орфографион æвæрст. Дзырдарæзтон æвæрст.</p>	<p>Текстæй скъуыддза Бæрæггонд дзырдты Тексты агурын хъуы бæрæггæнæнтимæ. Дзырдтæ сæ арæзтм</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Ирыстоны индустри Текст Цæгат Ирыстоны æмæ Хуссар Ирыстоны индустриалон куыстуæтты тыххæй*.</p>	<p>Текст кæсын æмæ й Сæйраг хъуыды æв Тексты пълан аразы Пъланмæ гæсгæ дзу Ирон дзырдты дыгу зæрдыл бадарын.</p>
7.	Бавæргæ æмæ бахæсгæ арæзтытæ. Сидæн	<p>Бавæргæ арæзтыты хуызтæ сæ арæзтмæ гæсгæ. Бавæргæ арæзтыты хуызтæ сæ нысаниуæгмæ гæсгæ. Бахæсгæ арæзтытæ, сæ бынат хъуыдыйады мидæг. Сидæны æмбарынад. Сидæнты хуызтæ сæ нысаниуæгмæ гæсгæ. Сидæнты хуызтæ сæ арæзтмæ гæсгæ. Сидæнтæ тыхджындæргæнæг хайыгтимæ.</p>	<p>Бавæргæ арæзтыты хъæугæ дæнцæгтæй Бавæргæ арæзтыты Бахæсгæ арæзтыты Хицæн тезистæй ба цæуы, уый. Лæвæрд хъуыдыйæ аразын. Цыбыр текстты сид дæттын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Хъуыдыйады иртæстгонд уæнгтæ. Дзырдты морфологион æвæрст. Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг хъуыдыйады.</p>	<p>Агурын тексты хъуы уæнгтæ иртасыны у Синтаксисон æвæр Хъуыдыйæдты æр кæнын.</p>

			Дзырды морфологи
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Ирыстоны индустри Цыбыр скъуыддзæгтæ Хетæгкаты Къ., Джыккайты Ш., Хъодзаты Æ., Бестауты Г. æмдзæвгæтæй. Цыбыр скъуыддзæгтæ адамон аргъау æмæ таурæгътæй, Коцойты А., Гæдиаты С., Беджызаты Ч. Радзырдтæй.</p>	<p>Æмдзæвгæйы сæйр Лæвæрд текстты сæ миниуджытæ арын. Дыгурон таурæгъæй Ирон таурæгъæй ск фæлварын. Ирон дзырдты дыгу зæрдыл дарын.</p>
8.	Бабæтгæвазыг- джын хъуыдыйад	<p>Вазыгджын æмæ хуымæтæг хъуыдыйæдты иумæйаг æмæ хицæн миниуджытæ. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады æмбарынад. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады хæйтты бастдзинады фæрæзтæ. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн ахастытæ. Æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады.</p>	<p>Æххæст кæнын тес бабæтгæвазыгджын Дзуæппыты фæрцы æмбарынад дæттын Бабæтгæвазыгджын наукон хъусынгæни Бабæтгæвазыгджын</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Хъæлæсонты растфыссынад. Æрбайсгæ дзырдты растфыссынад. Дзырдарæзт суффиксты фæрцы. Комкоммæ æмæ контекстон антонимтæ.</p>	<p>Цухгонд дамгъæтæ Дзырдты растфысс Бæлвырд модельмæ Комкоммæ æмæ ко</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Дунейы адæмты музыкалон культура Текст рок-музыкæйы тыххæй.* Зындгонд музыканты сфæлдыстад.* Скъуыддзаг Нарты кадджытæй фæндыры фæзынды тыххæй. Скъуыддзаг «Нарти ацæмæзи зар»-æй. Тугъанты Махарбеджы ныв «Сырдон». Текст алыхуызон музыкалон стильты тыххæй: фолк, кантри, блюз, рок-н- ролл.*</p>	<p>Тексты ног информ Тезисты æмбарынад Хуызæгмæ гæсгæ т Пъланмæ гæсгæ цы Дыгурон таурæгъæй арын, сæ нысаниуд Тексты сæйраг арха Тексты жанр æмæ с</p>
9.	Домгæвазыгджын хъуыдыйад	<p>Домгæвазыгджын хъуыдыйады абарст бабæтгæвазыгджын æмæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйадимæ. Бастдзинады фæрæзтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады.</p>	<p>Текстæй вазыгджын миниуджытæ æмбар Бабæтгæвазыгджын вазыгджын хъуыды хицæндзинæдтæ кæ Вазыгджын хъуыды сæ миниуджыты ты</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйады</p>	<p>Æрхæцæн нысæнттæ Æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйæдты бавæ</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Дунейы адæмты æвзæгтæ Хъодзаты Æ. Æмдзæвгæ «Ирон дзырд» Багъæрати С. Æмдзæвгæ «Къуæтти» Ахуырадон текст дунейы адæмты æвзæгты тыххæй.*</p>	<p>Æмдзæвгæты темæ Тексты лексикон-ст Текстæн сæргонд а Тексты мидисимæ Аннотацийы раирт Хуызæгмæ гæсгæ т</p>

			Ирон дзырдты дыгу зæрдыл бадарын.
10.	Домгæвазыгджын хъуыдыйад	Домгæвазыгджын хъуыдыйады æмбарынад. Уæлæмхæст хъуыдыйæдты хуызтæ. Синтаксисон бастдзинады фæрæзтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады. Синтаксисон ахастытæ домгæвазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Бæттæгтæ æмæ бæттæг дзырдтæ. Æмбарынгæнинаг (æмахастон) дзырдтæ.	Таблицæйы мидис æххæст кæнын Таблицæйы мидис Таблицæмæ гæсгæ л миниуджытæ раным Таблицæйæ пайда к наукон хъусынгæни тыххæй. Агурын тексты дом уæлæмхæст хæйтти Хуымæтæг хъуыды хъуыдыйæдтæ алых Схемæмæ гæсгæ до Хъуыдыйæдтæн гра Дзургæ æмæ фысгæ хъуыдыйæдтæй. Па
		<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырдты растфыссынад фæсæфтунтимæ. Æмхæлæсонты къордты растфыссынад. Вазыгджынгонд хъуыдыйæдтæ.	Дзырдты арæзт æв растфыссынад æмб Фæлхат кæнын <i>й</i> -йæ æхсæн. Хъуыдыйад вазыгд Тексты вазыгджын Хъуыдыйæдтæ ваз Хъуыдыйады æмху æвæрд æмбарын кæ
		<i>Ныхасы рæзт</i> Дунейы адæмты æвзæгтæ Цыбыр текст иу æвзагыл дзурæг хицæн адæмты тыххæй.*	Иу æвзагыл чи дзу аразын. Тексты мидис уæра æфтауын. Аразын диалог урон Диалог хъæугæ реп йæ кæсын.
11.	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады æмбарынад. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты бастдзинады фæрæзтæ. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн ахастытæ. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ æхгæд æмæ гом структураимæ.	Бабæттæгæвазыгджын вазыгджын хъуыды барын æмæ æмæ ха Алыхуызон вазыгд фæрæзтæ бæрæг кæ Алыхуызон вазыгд æвæрд æмбарын кæ Æрхæцæн нысæнтт Раиртæстмæ гæсгæ тыххæй зонындзина Тексты æнæбæттæг гом структураимæ
		<i>Фæлхат кæнын</i> Бабæттæгæвазыгджын хъуыдыйад. Домгæвазыгджын хъуыдыйад. Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хъуыдыйады. Синонимтæ. Антонимтæ.	Бабæттæгæвазыгджын хицæндзинад æнæб Домгæвазыгджын æрхæцæн нысæнттæ Дзырдтæн синоним Синонимикон рæнх

			кæнын.
		<i>Ныхасы рæзт</i> Наукаæ Цыбыр цымыдисаг хъусынгæнинаæгтæ XX æнусы зындгонддæр ахуыргæндты тыххæй: Э. Дженнер, Р. Фултон, Ф. Месмер, А. Эйнштейн*.	Тексты ног информ Текстæн сæргонд да кæнын. Тексты мидисыл ни Тексты мидисимæ Уац фыссыны æгъд Урочы æрмæгæй па нырыккон наукайы
12.	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад	Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты бастдинады фæрæзтæ. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдтæ гом æмæ æхгæд структураимæ.	Тексты æнæбæттæг фыссын. Æнæбæттæг вазыгд дæттын, сæ мидисон кæнын. Æнæбæттæг вазыгд синтаксисон ахасты Æнæбæттæг вазыгд æвзарын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Вазыгджынгонд хъуыдыйæдтæ.	Текстæй хуымæтæг Хъуыдыйад вазыгд Вазыгджынгонд хъ æвзарын. Амынд дзырды мо
		<i>Ныхасы рæзт</i> Наукаæ Ахуырадон текст номдзыд ахуыргонд Пифагоры тыххæй.*	Тексты темæ æмæ Алы абзацы дæр са хъуыдыйад арын. Тексты пълан арази Пъланмæ гæсгæ тек Текстмæ гæсгæ пол Инсценировкайы а Дзургæ нихасы æн пайда кæнын.
13.	Контролон куыст		
Синтаксис (5 сах.)			
14.	Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйад	Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады æмбарынад. Синтаксисон бастдинады хуызтæ бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты графикон схемæтæ.	Текстæй хъуыдыйа бындуртимæ фыссы Хъуыдыйæдты хæй фæрæзтæ бæрæг кæ Вазыгджын хъуыды арæхсын. Бирæхайон вазыгд зонгæ кæнын. раиртасты мидис æ
		<i>Фæлхат кæнын</i> Æмхæлæсонты къордты растфыссынад. Хъæлæсонты растфыссынад дзырды райдайæны.	Раст кæнын орфогра орфограммæтæ æма растфыссынад. Æмбæлгæ орфогра
		<i>Ныхасы рæзт</i>	Ахуырадон текст к

		Ахуырад дунейы алы бæстæты Текст алы бæстæты ахуырадон системæты тыххæй: АИШ-ы, Японы.*	системæтæ кæрæдзи Дыууæ бæстæйы ахуырадон тыххæй хи хуыдыдæтæ Тексты пьлан фæрæдзæ Тексты тезистæ фыссын Текстты мидисмæ гæнæг системæты миниуджытæ кæнын. Нырыккон ахуырадон
15.	Бирæхайон вазыгджын хуыдыдæд	Бирæхайон вазыгджын хуыдыдæдтæ бабæттæ æмæ домгæ, домгæ, бабæттæ æмæ æнабæттæг, æнабæттæг æмæ бабæттæг, æнабæттæг æмæ домгæ бастдзинадтимæ.	Лæвæрд хуымтæг хуыдыдæдтæ аразын Анализ кæнын бирæхайон æмбарын кæнын æмбарын Бирæхайон вазыгджын хуыдыдæд Уынын бирæхайон хуыдыдæд иннæ вазыгджын хуыдыдæд
		<i>Фæлхат кæнын</i> Æрбайсгæ дзырдты растфыссынад Ныхасы хæйттæ Вазыгджын хуыдыдæдтæ.	Иртасын æрбайсгæ дзырдты Æрбайсгæ дзырдты дзырын. дзырдтæ нихасы хуыдыдæд кæнын. Ныхасы хæйтты кæнын
		<i>Ныхасы рæст</i> Ахуырад дунейы алы бæстæты Цыбыр текст Англисы ахуырадон системæйы тыххæй.* Скъуыддæгтæ æмдзæвгæтæй «Сидзæргæс» (Хетæгкаты Къ.), «Ма рагуалдзæг» (Малиты В.), «Ирон æвзаг» (Хъодзаты Æ.), «Æрцыдис ахæм рæстæг» (Джыккайты Ш.), «Куывд» (Цомайты Р.).	Англисы æмæ Уæрæстæдон мниуджытæбарын. Англисы астæуккаг æмдзæвгæтæй скъуыддæгтæ æмæ идея бæрæг ныхасы Амынд дзырдты ныхасы Хицæн ис авторты тыххæй дзырын.
16.	Комкоммæ нихас	Комкоммæ нихасы æмбарынад. Комкоммæ нихас æмæ авторы нихас. Хуыдыдæдты арæст комкоммæ нихасимæ. Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ нихасимæ хуыдыдæдты. Хуыдыдæдты пунктуацион схемæтæ.	Комкоммæ нихасы æмбарынад лæууын кæнын. Комкоммæ нихасы æмбарынад Комкоммæ нихасы æмбарынад аразын. Пунктуацион арæст æххæст кæнын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Æрхæцæн нысæнттæ вазыгджын хуыдыдæдты.	Алыхуызон хуыдыдæд æмбарын кæнын. Раст кæнын рæдыдæд
		<i>Ныхасы рæст</i> Зæххы къори Ахуырадон текст Зæххы къорийы тыххæй.*	Бæрæг кæнын текст Хицæн кæнын текст Дзуапп дæттын текст Кæрæдзи фæдыл рацыд текст. Тексты бындурыл аразын инсценировкайы. Комкоммæ нихасы æмбарынад
17.	Фæрссаг нихас	Фæрссаг нихасы æмбарынад. Фæрссаг нихасы арæст.	Фæрссаг нихасы æмбарынад фæрссаг нихасы мидисмæ

		<p>Бастдзинады фәрәзтә фәрссаг ныхасы. Фәрссаг әмә комкоммә ныхасы миниуджыты абарст.</p>	<p>кәсын әмә йын анал Хәссын әндәр дәһ Барын комкоммә ә скәнын хатдзәгтә. Раст кәнын рәдыд Комкоммә ныхас и әмә структурон ив</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Әрхәцән нысәнттә хуыдыйады комкоммә ныхасимә. Вазыгджын дзырдты арәзт әмә растфыссынад.</p>	<p>Амонын тексты цу Әххәс т кәнын цу текст. Дзурын вазыгджы Әвзарын вазыгджы орфограммәтә, әм</p>
		<p><i>Ныхасы рәзт</i> Зәххы кьори Скьюиддзаг таурагъәй «Авд хойы». Скьюиддзаг Гарданти М. уацәй «Зәнхи тумбул».</p>	<p>Кәсын таурагъәй фольклорон уацмыс Фәлтәрәны тексты информаци. Хи ныхәстәй дзур арәзтмә. Әмбарын дыгурон Ләвәрд дзырдтәй тексты мидис ирона Ирон дзырдты дыгу зәрдыл бадарын.</p>
18.	Цитатә	<p>Цитатәйы әмбарынад. Цитатә аразыны әгьдәуттә. Әрхәцән нысәнттә цитатәимә. Цитатәйы бынат хуыдыйады. Цыбыргонд цитатә.</p>	<p>Цитатә фыссыны ә Цитатәйы арәзты а Цитатәйы арәзты т хәссын әмә сә әм Алыхуызон цитатә Цитатәты арәзты р</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Әрхәцән нысәнттә хуымәтәг әмә вазыгджын хуыдыйәдты.</p>	<p>Хуымәтәг әмә ваз тексты әрхәцән ны кәнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рәзт</i> Зәххы кьори Ахуырадон текст зәххы атмосферә әмә экологийы тыххәй.* Скьюиддзаг Джыккайты Ш. уацәй Байаты Г. тыххәй. Скьюиддзаг Мамиаты И. уацәй Джусойты Н. тыххәй.</p>	<p>Скьоладзауы докла кәнын. Скьоладзауы докла Доклады текстмә г гәсгә дзурын. Тексты жанр әмә с нымайын.</p>
Стилистикә (13 сах.)			
19.	Әвзаджы аивадон-нывгәнән мадзәлттә	<p>Стилистикә куыд әвзагзонынады хай. Стилистикәйы нысан әмә предмет. Стилистикон мадзәлттә. Эпитет. Абарст. Персонификаци</p>	<p>Стилистикәйы тых кәнын. Сәйраг стилистикон Стилистикон мадзә Стилистикон мадзә ын әвзарын. Стилистикон мадзә Стилистикон мадзә Тексты аивадон-ны</p>

			<p>æмбарын кæнын. Текстæн схемæмæ п кæныныл ахуыр кæ</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Иунысаниуæгон æмæ бирæнысаниуæгон дзырдтæ. Æрбайсгæ дзырдтæ. Терминтæ. Фразеологизмтæ</p>	<p>Иунысаниуæгон æмæ бирæнысаниуæгон хицæндзинæдтæ зондзондтæ. Бирæнысаниуæгон, бирæнысаниуæгон дæнцæгты фæрцы ахуыр кæнын. Терминты миниуджытæ. Тексты лексикæ кæнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Хуры системаæ Ахуырадон тексттæ Хуры системæйы тыххæй (Сиукъаты Н. чиныг «Дуне нæ алфамблай»-мæ гæсгæ)</p>	<p>Хуры системæйы тыххæй дзы хицæн кæнын. Текстмæ гæсгæ Хуры системæйы тыххæй гæсгæ текстты мидисы тыххæй. Текстмæ гæсгæ диагональнæ мадзæлттæй пайда кæнын.</p>
20.	Æвзæджы аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ	<p>Метафорæ Перифраз Аллегориа</p>	<p>Эпитет æмæ метафорæ æмæ аллегориа иртасын. Эпитет зæгъыны фæрцы ахуыр кæнын. Тексты эпитеттæ арæст кæнын. æмбарын кæнын. Перифразæн тексттæ ахуыр кæнын. æмбарын. Эпитет, перифраз æмæ аллегориа зондзондтæ нывгæнæн кæнын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты. Вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст.</p>	<p>Тексты арæст уыны хъуыдыйæдтæ кæрынæ. Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст. Рæдыдтытæ раст кæрынæ. Хъуыдыйæдты структурæ.</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i> Хуры системаæ Скъуыддзаг таурæгъæй «Нарты æмбырд». Ахуырадон текст Хуры системæ ахуыр кæныны историйы тыххæй.*</p>	<p>Кадагæй скъуыддзаг таурæгъæй дзуапп дæттын. Кадагæй скъуыддзаг таурæгъæй функциты тыххæй дзырдтæ. Кадагæй скъуыддзаг таурæгъæй кæнын. Хуры системæ ахуыр кæнынæ. Пълан аразын. Пъланмæ гæсгæ тексты ахуыр кæнынæ. Тексты тезистæ фыццаг ахуыр кæнынæ. Ирон дзырдты дыгуытæ зæрдыл дарын.</p>
21	Æвзæджы аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ	<p>Антитезæ. Параллелизм. Градаци.</p>	<p>Антитезæ, параллелизм æмæ градаци ахуыр кæнын. Раиртасты мидис дзырдтæ. Антитезæ æмæ антитезæйы арæст кæнынæ. Антитезæйы стилистикæ. Антитезæйы стилистикæ мидæг пайда кæнынæ. Параллелизмы фæзынæ. Градаци ахуыр кæнынæ. Градаци æмæ синонимтæ.</p>

			Градацийы фæзынд равдисынмæ арæхс Зонындзинадтæ æм тыххæй фæлтæрæнт
		<i>Фæлхат кæнын</i> Вазыгджын дзырдты растфыссынад. Æмхъæлæсонты къордты растфыссынад	Вазыгджын мивдис Вазыгджын мивдис Вазыгджын дзырдт Вазыгджын дзырдт Рæдыдтытæ раст ка
		<i>Ныхасы рæзт</i> Хуры системаæ Ирон æмæ дыгурон фольклорон уацмыстæй скъуыддзæгтæ. Ахуырадон текст Галактикайы тыххæй.*	Фольклорон уацмы Лæвæрд дзырдтæй и иронау дзурын. Ирон тексты мидис æмхуызон æмæ хиц Текстты аивадон-н раргом кæнын, дæн Иу текстæн аннота Ирон дзырдты дыгу зæрдыл дарын.
22.	Контролон куыст	Текст (5 сах.)	
23	Текст.Тексты сæйраг миниуджытæ	Тексты æмбарынад. Тексты сæйраг миниуджытæ. Тексты хæйтты бастдзинады хуызтæ: цæгон бастдзинад, параллелон бастдзинад.	Тексты тыххæй уац Тексты тыххæй уац дæнцагтæ хæссын Наукон уацæн конс Конспектмæ гæсгæ миниуджытæ нымæ Ахуырадон текстæн ахастытæ иртасын. Тесты хæйтты баст аргументтæ хæссын
		<i>Фæлхат кæнын</i> Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты. Зæгъинаджы хуызтæ.	Вазыгджынгонд хъ иртасын. Хъуыдыйад вазыгд Иртæстгонд уæнгтæ нысæнттæ æвæрын Вазыгджын хъуыды Зæгъинаджы хуызтæ Хуымæтæг, вазыгд зонын.
		<i>Ныхасы рæзт</i> Космос Ахуырадон текст «Антикон ахуыргæндтæ космосы тыххæй»* Æмдзæвгæ «Бестау» (Хъодзаты Æ.)	Текст кæсын, сæйра арын. Тексты конспект ф Антикон ахуыргæнд вазыгджын хъуыды Тексты мидисимæ б дæттын. Фæрстытæм гæсгæ дзурын.
24	Текст	Тексты хæйтты бастдзинады хуызтæ:	Наукон уацæн конс

		цæгон бастдзинад, параллелон бастдзинад.	Конспектмæ гæсгæ миниуджытæ ныма Ахуырадон текстæн ахастытæ иртасын. Тесты хæйтты баст аргументтæ хæссын
		<i>Фæлхат кæнын</i> Конспект фыссыны æгъдæуттæ. Цитатæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ.	Конспекты æмбары Конспекты миниуджытæ Текст конспект кæн Фæлтæрæнæй хъуы æмхуызон уæнгты а Æрхæцæн нысæнттæ
		<i>Ныхасы рæст</i> Нæ бæсты сагъæстæ... Джыккайты Ш. уацгæй скъуыддзæгтæ.	Тексты темæ æмæ и кæнын, аргументтæ Тексты аивгæнæн-н бæрæг кæнын. Тексты мидис цыбь Текстмæ фæрстытæ Кæрæдзи фæрстыта
25.	Текст	Тексты структурæ. Тексты темæ. Микротемæйы æмбарынад. Тексты логикон-мидисон бастдзинады мадзæлттæ.	Тексты арæзты тых мидис æвзарын. Раиртæстмæ гæсгæ Раиртæстæн конспе Уацмысæй скъуыдд мадзæлттæ бæрæг к
		<i>Фæлхат кæнын</i> Аивадон-нывæфтыд мадзæлттæ Бирæнысаниуæгад	Уацмысæй скъуыдд фигурæтæ агурын. Тексты тропты ахад Дзырдты нысаниуд
		<i>Ныхасы рæст</i> Нæ бæсты сагъæстæ... Скъуыдзаг поэмæйæ «Æфхæрдты Хæсанæ» (Къубалты А.)	Дзырдуаты фæрцы Уацмысы темæ бær Текст мидисон хæй Текст пыланмæ гæс
26	Абзац	Тексты структурон хæйттæ. Тексты темæ æмæ микротемæ. Абзацы мидис æмæ йæ арæст. Абзацы миниуджытæ.	Тексты структурон Стыр æмæ чысыл т Темæ æмæ микроте Абзацы æмбарынад Абзацы арæст æвза Тексты дих абзацты миниуджытæ бæрæ Фæлтæрæнтæ æххæ
		<i>Фæлхат кæнын</i> Ныхасы хæйтты æвæрст. Дзырдарæзты хуызтæ. Тексты стилистикон-синтаксисон анализ	Дзырдтæн морфоло Дзырдтæ нихасы ха Дзырды арæст бæра хицæн кæнын. Лексикон фæлхатка фæлхаткæнынады ф фыссын.
		<i>Ныхасы рæст</i> Олимпаг хъæзтытæ Ахуырадон текст Олимпаг хъæзтыты фæзынды тыххæй.*	Олимпаг змæлды т ног информаци хиц Тексты темæ æмæ с Тексты тезистæ фы

		<p>Скъуыддзæгтæ журнал «Ногдзау»-æй, «Ирон æмбисонды хабæртгæ»-й, Багаты Л. радзырдæй «Уæлладжыры комы», Нарты кадагæй.</p> <p>Гæдиаты С. миниатюрæ «Уалдзæг Ирыстоны».</p> <p>Цомайты Р. æмдзæвгæ «Уалдзæг».</p>	<p>Тексты мидис ныхас уый амонь.</p> <p>Кадагæй скъуыддзæг арын æмæ сæ кæсын скъуыддзæджы мидис Барын уалдзæджы хицæндзинæдтæ æм кæнын.</p> <p>Таурæгъæй æнæзон бæрæг кæнын.</p> <p>Æрфысты тыххæй з Фыссын нывæцæн-и</p>
29.	Ныхасы хуызтæ. Тæрхон	<p>Ныхасы хуызты мидисы, композицийы, æвзагон мадзæлтты абарст.</p> <p>Текст-тæрхон. Йæ сæйраг миниуджытæ.</p>	<p>Ныхасы хуызтæ кæр Ныхасы хуызты стр зонь.</p> <p>Ныхасы хуызты ми, Текст-тæрхонь арæ кæнын.</p> <p>Тексты-тæрхонь ми хæссын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i></p> <p>Таургъон ныхас.</p> <p>Æрфыст.</p> <p>Вазыгджын хъуыдыйæдты структурон схемæтæ.</p>	<p>Таурæгъон æмæ æр кæнын.</p> <p>Таурæгъон æмæ æр арын æмæ сæ амонь Вазыгджын хъуыды</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i></p> <p>Удварны хæзнатæ.</p> <p>Скъуыддзæг Джыккайты Ш. уацæй «Бурсамдзели»</p> <p>Скъуыддзæг Дзицойты Ю.уацæй «Дыууæ ныхасы къуыдайраг диалекты тыххæй»</p>	<p>Наукон æмæ ахуыр арæхсын.</p> <p>Текст кæсын æмæ й кæнын.</p> <p>Нывæцæн-тæрхон д арæхсын.</p>
Ныхасы стильтæ (3 сах.)			
30	Ныхасы стильтæ. Наукон стиль	<p>Ныхасы стильты тыххæй иумæйаг зонинæгтæ.</p> <p>Ныхасы стильты дих.</p> <p>Стилы бастдзинад тексты жанримæ.</p> <p>Наукон стиль.</p> <p>Наукон стили сæйраг миниуджытæ.</p>	<p>Ныхасы стильты ты кæнын.</p> <p>Ныхасы стильтæ нь Ныхасы стильты сæ архайын.</p> <p>Наукон стили тыхх Нукон стили тыхх Конспектмæ гæсгæ тыххæй хъусынгæн Лæвæрд текстты на дæнцæгтæ хæссын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i></p> <p>Антоними.</p> <p>Лексикон фæлхаткæнынад.</p> <p>Хъуыдыйады уæнгтæ.</p>	<p>Наукон стилæй скъ хъуыдытæ тезисты Антонимийы фæзы кæнын.</p> <p>Лæвæрд хъуыдыйæ,</p>
		<p><i>Ныхасы рæст</i></p> <p>«Нæ бæсты сагъæстæ...»</p>	<p>Пълан аразыны алг Пъланты хуызтæ нь</p>

		Ахуырадон тест наукон стили тыххæй.* Скъуыддзаг Бесолты Е. «Антонимты дзырдурат»-ы разыхасæй. Скъуыддзаг Дзодзыккаты З. уацæй «Ирон фæндыр»-ы фразеологийы тыххæй»	Текстæн пълан араз Пъланмæ гæсгæ кон Наукон стили дзырдур кæнын, цыбыр докл
31.	Ныхасы стильтæ. Публицистикон стиль. Официалон-хъуыддагон стиль	Публицистикон стили мидисон, структурон æмæ æвзагон миниуджытæ. Публицистикæйы жанртæ. Официалон стили хицæндзинад иннæ стильтæй. Официалон текстты хуызтæ. Официалон стили структурон æмæ æвзагон миниуджытæ	Публицистикон стили лаууын кæнын. Публицистикон стили тексты сын дæнцæг Публицистикæйы н миниуджытæ бæрæ кæнын. Публицистикон жан хицæндзинадтæ сы Публицистикон тек Официалон гæххæт Официалон гæххæт Бардырды структу
		<i>Фæлхат кæнын</i> Тексты миниуджытæ. Ныхасы хуызтæ. Вазыгджын хъуыдыйады бастдзинады хуызтæ æмæ фæрæзтæ.	Тексты сæйраг мин Тексты миниуджыт æвдисын. Текстæн сæ нихас хæссынмæ арæхсын Вазыгджын хъуыды кæнын.
		<i>Ныхасы рæзт</i> «Нæ бæсты сагъæстæ...» Скъуыддзагтæ газет «Рæстдзинад» æмæ журнал «Мах дуг»-æй Официалон гæххæттыты хуызæгтæ	Текст кæсын, зонгæ Текст структурон х Тексты темæ æмæ с Текстæн пълан араз Пъланмæ гæсгæ тек
32.	Ныхасы стильтæ. Аивадон стиль. Дзургæ нихасы стиль Мигъты уацары згъоргæ-лидзгæ мæй цæрукъаты а	Аивадон стили миниуджытæ. Дзургæ нихас куыд литературон æвзаджы дзургæ формæ.	Аивадон стили мин Аивадон стили мин амонын. Дзургæ нихасы сти Дзургæ нихасы мин сæ амонын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Терминтæ. Аивгæнæн-нывæфтыд мадзæлтæ.	Текстæн стилистик Аивгæнæн-нывæфт сæ амонын.
		<i>Ныхасы рæзт</i> Æнцон у æрыгон уæвын? Скъуыддзагтæ уацмыстæй: «Мæй» (Цæрукъаты А.), «Нарты Сослан» (Хостыхъоты З.), «Æрдузы» (Малиты Х.), «Мæсгуытæ дзурынц» (Беджызаты Ч.) Скъуыддзаг Гæдиаты Секъайы фыстагæй йæ фырт Цомахъмæ.	Тексттæй скъуыддз кæнын. Зынаембарæн дзырд бæрæг кæнын. Тексты мидисмæ ф Кæрæдзи фæрстыта Текстæн пълан араз Фыстаг фыссын.
33.	Контролон куыст		

Сæйраг домæнтæ 11-æм къласы скъоладзауты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæм

Скъоладзаутæ хъуамæ зоной:

- синтаксисы сæйраг иуæгтæ: дзырдбаст, хъуыдыйад (хуымæтæг æмæ вазыгджын), текст;
- иувæрсыг æмæ дывæрсыг хъуыдыйæдтæ, иувæрсыг хъуыдыйæдты хуызтæ, сæ грамматикон арæзт, сæ функцитæ;
- хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ, бавæргæ æмæ бахæсгæ арæзтытæ, иртæстгонд уæнгтæ кæрæдзийæ иртасын;
- бабæтгæ æмæ домгæ бастдзинады хуызтæ;
- вазыгджын хъуыдыйады арæзт æмæ хуызтæ;
- комкоммæ æмæ фæрссаг ныхасы арæзт;
- цитатæ;
- аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ: троптæ æмæ стилистикон фигурæтæ;
- ныхасы хуызтæ æмæ ныхасы стильтæ, сæ арæзт æмæ миниуджытæ;
- монологон ныхас;
- этикетон фразæтæ æмæ æвзагон штамптæ;
- диалектон æмæ ныхасыздæхтон хицæндзинæдтæ (лексикон, фонетикон æмæ грамматикон);
- ирон æмæ дыгурон диалектты иуæй-иу лексикон-грамматикон хицæндзинæдтæ;
- текстты арæзт;
- æрхæцæн нысæнттæ æмæ сæ функцитæ;
- грамматикон æвзæрстыты хуызтæ.

Скъоладзаутæ хъуамæ арæхсой:

- диалогтæ райдайынмæ æмæ диалоджы архайынмæ;
 - ныхас æгъдауыл аскъуыддзаг кæнынмæ, информаци исынæн алы мадзæлттæй пайда кæнынмæ;
- хъуыды логикон æгъдауæй раст арæзт фразæтæй æмбарын кæнынмæ;
- текстæй хатдзæг кæнынмæ;
- быцæу ныхас аразынмæ, этикетон фразæтæ æмæ æвзагон штамптæй пайда кæнынмæ;
- диалоджы мидис монологон ныхасы æвдисынмæ;
- текстмæ хъусгæйæ, диалекттæ æмæ ныхасыздæхты хицæндзинæдтæ амонынмæ;
- ирон диалекты алыхуызон ныхасыздæхтытыл æмæ дыгурон диалектыл фыст текстты мидис æмбарын кæнынмæ;
- дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдты алы хуызтæ æвзарын æмæ сæ пайда кæнынмæ;
- текстты структура æмæ стиль ивынмæ;
- текстæн конспект, тезистæ, рецензи, аннотаци, пълан фыссынмæ;
- алыхуызон сфæлдыстадон тексттæ фыссынмæ газетмæ: уац-хъусынгæниаг, портретон очерк, сочинени-æрфыст, сочинени-тæрхон; фыстæг-таурæгъ, фыстæг-æрфыст;
- ирон æвзаджы лексикон-грамматикон мадзæлттæй, уымæ аивадон-нывгæнæн фæрæзтæй дæр пайда кæнынмæ;
- хъуыддаджы гæххæттытæ фыссынмæ: автобиографи, курдиат, характеристика;
- текстæн лексикон-грамматикон, стилистикон, лексикон-фразеологион æмæ пунктуацион анализ кæнынмæ.